

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 4:50 mesečno, četrtletno K 13:50, polletno K 27.—, celoletno K 54.—
Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 4.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 5. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Naše vstajenje.

Stoletja in stoletja smo morali nositi mi, Jugoslovani, kojim so že pri narodnem porodu vcepile vile ljubezen do svobode, težki jarem, jeklene verige suženjstva. Brata Srba je tlačil krvoločni Turek, brata Hrvata oholi Madžar — mi Slovenci pa smo morali ječati pod nemško-vladnim gospodstvom. Prvi se je z junaškim mahom osvobodil tujega jarma Srb. Srbski junaki so si po dolgoletnih krvavih bojih, po dolgoletnem umiranju končno ustvarili svobodno Srbijo.

Hrvati in Slovenci smo stali stoletja na obmejni straži ter varovali mir in varnost cele Evrope pred vpadi turških razbojnikov. Hvaležnosti nismo želi. Pač pa so oni, ki smo jih stoletja branili s svojim življenjem, postali naši rablji. Nemškemu graščaku je sledila avstro-ogrška vlada, prenasršena nemškega duha, ki je nam z največjimi nasilnostmi trgala ud za udom iz našega narodnega trupla. Vsled pritiska nemške vlade so pozabljali naši sinovi, da jih je v bolečinah rodila slo-

venska mati. Vsled najhujših spletk je vlada nagnala brata proti bratu. Pričeli so se notranji politični boji. Sadove je pa žela edinole ekspanzivna nemška politika, ki je hotela zgraditi most do Adrije.

Toda naš narod je krepak. Ni ga zamorila turška vihra, ni ga končal bratovski boj, ni ga uničil nemško-vladni naval. Kakor skala je stal ter odbijal napade na severu in jugu.

V duši je pa navzlic hudim notranjim strankarskim bojem živelo upanje v srečnejšo bodočnost, zavest, da bo vstalo v dogledni dobi novo, svobodno solnce nam Jugoslovanom. Prišla je krvava svetovna vojna, ki je imela namen popolnoma uničiti našo svobodo ter pripomoči germanizmu do svetovne moči. Naši sinovi so prelivali kri za nemško premoč. Iz teh veltokov jugoslovanske krvi pa se je porajala naša svoboda. Ona iskra, ki je tlela v naših jugoslovanskih srcih, je polagoma naraščala in naraščala. In vsplapolal je mogočen plamen, iz katerega je vstala naša svobodna, tro-

edina Jugoslavija, naše svobodno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Obhajamo prvo naše vstajenje, vstajenje Jugoslovanov. Iz krvi naših pradedov, dedov, očetov, sinov in bratov se je porodila mogočna naša Jugoslavija. Zdonela je od Triglava tja doli do Soluna naša aleluja. Svoboden je Jugoslovan, svobodna njegova gruda.

In danes, ko obhajamo svoje prvo vstajenje, ko stojimo združeni Srbi, Hrvati in Slovenci, prisežimo si, da ostanemo zvesti geslu, za kojega je tekla naša kri, da ostanemo zvesti materi Jugoslaviji.

Vsklila je naša pomlad, zabrstela so naša drevesa, ozelenela so naša širna polja. Pazimo, da ne bo zopet nevoščljivi tujec potrgal teh naših sadov.

Ni časa za sentimentalna premišljevanja. Časi so resni. Temelj je zgrajen. Sezidajmo trdno trdnjavo, ki je ne bo premagal noben sovražnik. Pogoj temu pa je, da ostanemo zvesti onemu geslu, za koje so prelili tisoči in tisoči naših sinov svojo kri, geslu, da

Aleluja.

Rahlo, z nekako nedolžno sramežljivostjo so se vsipale kristalno nežne snežinke iz nizko plavajočih, dolgočasnih oblakov ter padale na shojeno in blatno zemljo. Lovile in izpodrivale so se v vlažno nasičenem zraku, kakor bi hotele ohraniti svojo nedolžno obleko, katero jim je pretela oskruniti blatna zemlja. Zdelo se je kot bi se čutile presrečno one nežne hčerke sivih oblakov, katere so se mogle oprijeti golega vejevja in grmičevja ter si tako rešiti nedolžnost.

Pepinka je sedela za lično mizo v toplo zakurjeni sobi, kjer so se gnetle okrog peči tri kuštrave glavičice njenih malčkov, najmlajši Slavko pa je angeljsko spal v prostorni zibelki, katero je dobila Pepinka v dar od svoje pokojne matere še takrat, ko je kot nevesta zapuščala domačo hišo.

Dolga se ji je zdela ta doba, polna križev in težav.

Kako lepe sanje sta sanjala včasih s Pepinom, ko je še kot ženin prihajal k njej ter posedal cele večere v njeni in materini družbi!

On bo opravljal službo okrajnega gozdarja dalje, prinašal denarce, ona pa bo gospodinjila in oskrbovala prijazno hišo ob vznožju vaškega hriba.

Lepe so bile njih misli in sladko upanje, ki jih je navdajalo ob takih pogovorih, rojenih v ljubezni in sreči.

Mati je bila zadovoljna. Izročila je hčerko gozdarju Pepinu za ženo ter se preselila k njima.

Ni je bilo srečnejše družinice v celem okraju!

Snežno bela hišica, z bujnimi cveticami ozaljšana okna, nebeško urejen vrtič, brezplevelna polja. Vse ti je pričalo, da vlada tu red in snaga.

Priden in neutrudljiv je bil Pepin, marljiva in skrbna pa je bila tudi ona in njena mati. Nebeški blagoslov je plaval nad njimi, sreča in radost jih je spremljala. Blagrovati so jih pošteni, a lenuhi so jim zavidali.

Pepin pa je delal in se trudil od zore do mraka ter se radoval srečnega življenja. Njegova pridnost in veselje se je podvojilo, ko se mu je porodilo prvo dete Ljubica.

Dozdevalo se mu je, da ni srečnejšega človeka na svetu. Ves prosti čas je prebil pri otroku ter ga zibal in negoval kot ga more le skrben in goreč oče. Srečna je bila žena, vesela je bila mati.

Rodil se je prvi sin Milan in poldrugo leto za tem sin Drago.

Pepin se je pomladil. Skakal je radosti, objemal in poljuboval je zdaj enega, zdaj drugega, zdaj zopet vse tri. Njegova ljubezen je bila ogromna. Čutil ni lakote ne žeje, samo da je bila družinica zadovoljna in srečna.

A srečni in zadovoljni so bili vsi! Njegova plača in skrbno obdelano posestvo jih je oskrbovalo z vsem potrebnim in marsikateri prihranjen desetak je romal v hranilnico za slabe in hude čase.

Vse to je premišljevala Pepinka za mizo in urno vbadala iglo v novo urezano oblačilce. Žalostno je pogledovala skozi okno in hitela z delom, da jo ne prehiti tema, ki je niže in niže padala na zemljo.

Globoki vzdih njenega otožnega srca so se poizgubljali med brezskrbno šepetanje in igranje njenih kodrastih malčkov, ki so radostno plezali in skakali okrog peči.

Postajali so že razposajeni in hoteli so imeti tudi spečega Slavkota pri sebi.

Slavko je menda čutil njih želje, zato je odprl svoje bistro oči in milo zaklical: »ata!«

»Ata ni! Slavko, ni ata!« so hiteli ostali malčki in ga božali od vseh strani.

Pepinka odloži delo in gre k zibelki, kjer je Slavko nestrpno dvigal nežni ročičji in kričal: »ata, ata!«

nas more spasiti edinole medsebojna ljubezen in pa zavest, da smo enakovredni, enakopravni sinovi matere Jugoslavije.

Vstajenje!

Vstali smo! Pazimo, da ne pademo.

General Maister:

Mi.

Ne morem brez besedi mimo prilike, ki mi ponudi slavnostna številka »Mariborskega delavca«.

Morda si noben narod ni želel tako srčno zlate prostosti in svetle svobode, kakor naš mali, a kulturno visoko stoječi slovenski narod.

Privihral je polom centralnih držav kakor ognjevit triumfator s penečimi se belci.

Začelo se je prvo dejanje žalostne vese loigre: Igralo se je brez kulis in brez kostumov kar tja v en dan, a oder je bil nabasano poln. Igralo je vse, umetniki in diletanti, tragiki in komiki, celo ljudje, ki še niso videli gledališča.

Vse je bilo pijano veselja, vse mislilo, da je že napočila doba svobodnega brezdelja in demokratskega patrijarhalizma. Po vinskih goricah in po nevinskih krajih je zabrnala harmonika, razlegla se je vesela pesem, in narod je v tem veselju pozabil svojih pokopancev.

Svoboda, svoboda! Ta beseda je brenkala po rebrih in šla kakor pravljica ob zimskih večerih preko naše zemlje.

In po vseh, teh od prošlostnih strasti razigranih krajih je zadivjala takrat ostro in hudo zadnja vihra vojne. Pravica se je skrila k murčku, da ne vidi ni novega čudnega početja, poštenje je snubilo laž in le rop je ponehal, kajti kradlo se je brez ugovora in upora očitno.

In kdor se je v tistem času čutil močnega dovolj, da je ključoval tem nenaravnim razmeram, tega splošno niso razumeli. In tako tudi nas niso razumeli, dragi moj štajerski slovenski narod.

A danes nas razumejo. Danes vedo vsi Jugoslovani, zakaj je prijel štajerski slovenski kmet za narodno lopato, zakaj je štajerski slovenski delavec udaril z narodnim kladvom, zakaj je štajerski narodni uradnik in učitelj, zakaj duhovnik in advokat in zasebnik odvrigel pero in zapustil delo ter vstopil v vrste narodnih boriteljev in brani-

čimbolj so mu ostali malčki zatrjevali, da ni ata, da je ata v vojni, tembolj je Slavko klical: ata in ata!

„No, kaj se dereš črviček?“ reče Pepinka in ga vzame v naročje. „Revček! Saj ti ata niti ne poznaš! Oh, kako bi ga klrcal šele potem, ko bi ga res poznal in občutil njegovo naročje!“

Globoko je vzdihnila Pepinka.

Leto dni je že minilo, odkar je prejela zadnje pismo od svojega moža, ki se je boril na italijanski meji. Stokrat in stokrat je prebrala to pismo in znala ga je že na pamet. Zadnje pismo je bilo to in dolgo je že tega, kar ga je prejela, a njej se je dozdevalo vedno, da je bilo pisano včeraj, da ga je prejela danes.

„Ljuba moja žena!“ — tako se je glasilo.

„Le trenutek še in vrnem se zdrav in srečen domov. Križ smo privlekli na Golgato in tudi križani ter pokopani smo že bili, le vstajenja še čakamo, ki pa ni več daleč. Bodi brez skrbi zame, kajti nebeski blagoslov me spremlja tudi po tem skalovju. Pazi na ljube otročiče in glej, da ne bodo trpeli pomankanja! Porabi denar in prodaj zadnjo bilko, samo da otmeš otročiče, sebe in mater! Ne boj se! Dovolj imam moči, da zopet pridobim, kar bi se zdaj porabil! Prosite Boga, da se naše

kov naših meja. In vprašajte slovenskega železniškega uslužbenca od najvišjega do najnižjega, zakaj je delal noč in dan. In vprašajte štajerskega slovenskega vojaka, ki ga je vabila že leta neobdelana njiva, zakaj je ostal prostovoljno v mladi, a krepki slovenski armadi.

Odgovor na vse te »zakaj« je samo eden: zato, da so vsi ti narodni možje rešili teptani in v sužnjost ukovani slovenski narod na naši štajersko-slovenski meji, in zato, da je danes Maribor slovenska štajerska metropola. In vsem tem neustrašenim, zavednim in požrtvovalnim narodnim boriteljem gre danes hvala, da je zamogla iziti ta le svečanostna številka v najtrših in najhujših dneh naše osamosvojitve rojenega »Mariborskega delavca«.

Vedno mi je v največje veselje, izraziti vsakemu pomočniku ob osamosvojitvi naši za njegovo veliko delo svojo narodno hvalenost.

Tako tudi posebno danes navdušeno kličem vsem Vam, dragim štajerskim slovenskim bratom in sestram, ki ste v nepopisno hudih trenotkih z narodne zavednosti prežetim srcem stali v boju za našo svobodo za mano in ob takih močih: Bog Vas živi, Bog Vas pokrepi za vsak prihodnji boj proti obmejnim sovražnikom.

Dr. Ivan Tavčar:

Česa nam je predvsem treba?

Skoraj pol leta je preteklo, kar smo za silo ustanovili novo državo ter jo z največjim navdušenjem imenovali Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vzlic temu je danes jugoslovanska državna misel šibka in bojim se, da je podobna studencu, ki se pričinja v poletju sušiti.

Niti na misel mi ne pride, v tem pogledu kovati kakih očitaj, izreči pa vendar smem, da zadeva krivda nas vse, kar nas je rodila nekdanja slovenska zemlja.

Krivda tiči v tem, da jugoslovanska državna misel še ni napolnila naših duš in da se mi vidi kakor rastlinica, ki je »sicer zasajena v dobro zemljo, ki pa je samo slabotne koreninice pognala v to zemljo. To rastlinico puščamo sedaj, da raste kakor more in če prileze nanjo kaka gosenica, se tolažimo: Svoboda mora biti za vse — torej tudi za gosenice! Skoraj, skoraj se nas bo polastila groza, da državna misel pri nas Jugoslovanih ne uživa potrebnega varstva.

vstajenje prejkomogoče približa in da morem tako čimprej zopet objeti svojo družinico, po kateri tako hrepenim in želim ...“

Vedno se ji je otrnila solza, kadar je brala to pismo, vedno se ji je lotila nepopisna žalost in tuga, kadarkoli se je spomnila nanj.

Odgovorila je na pismo, pričakovala drugega, a ni ga bilo, ni ga prejela!

Pisali so drugi v vasi, a njenega moža ni omenjal nihče! Strah in groza je polnila njeno boleče srce, toda upanja ni izgubila. — Tolažila je sebe, tolažila radovedne otročiče, tolažila skrbno mater, a sama sebi ni prav verjela, ni zaupala.

Porodila je novo dete in tedaj so se njene bolečine podvojile.

„Oh, da bi mi mogla vsaj pisati! ‘Kako bi bil srečen in vesel!’ je žalostna tarnala ob zibelki in mislila o njem, ki se je izgubil, ki je zginil brez sledu.

Mati je molila in prosila Boga, naj varuje Pepina in naj ga vrne osiroti družini. Brez prenehanja je molila in prosila, a molili in prosili so tudi nedolžni otročiči.

Vsako jutro in slednji večer so poklekali kodrolasi malčki, v svojih pisanih srajčkah pred križanega, visoko so sklepali svoje nežne ročice, mlo gledali v razpelo in glasno ponavljali narekovane jim besede:

Država kot taka je najpopolnejša organizacija, bi imela biti najsvetejša organizacija, bi imela biti kakor svetišče, v katerem za nizkotno razgrajanje, za demagogično kričanje in za vsakdanje razsajanje ni niti najmanjšega prostora. Ali pri nas je drugače! Naša državna misel je podobna otročiču v povojih, katerega je odložila mati v kakem pozabljenem kotu, prepustivši ga zapuščenosti in onemoglosti. Ali temu otročiču godi se še slabše: ni je roke, ki bi mu prihajala na pomoč v samotni kot — nasprotno, prihajajo še surove tolpe, ki se šaliijo iz zapuščenega otroka, ga obkladajo s »prokletom Jugoslavijo«, ga obmetavajo z blatom in komaj pričakujejo, da bi otroče poginilo v revni zapuščenosti. Ne pretiravam, če trdim, da je pri nas državna misel, ki je vir vsakemu redu, vsakemu napredku in vsakemu varstvu, brez najmanjše obrambe. In dosti jih je, ki žive v prepričanju, da tiči prava svoboda v tem, da smejo brez kazni psovati našo državo ter se zadržati v njo do najskerajnejše meje nesposobnosti in vsakdanjosti.

Eno ostane za nas večna resnica: brez zdrave, trdne in v zadnjem slovenskem srcu ukoreninjene državne misli smo kakor hromi, ki leže na tleh, ne da bi mogli ganiti le z enim udom svojega otrplega telesa! Tako daleč smo danes in sami sebe bi slepili, če bi hoteli trditi, da ni tako!

Ker ste želeli, da Vam kaj napišem, Vam drugega napisati nisem v stanu, kakor da Vam kličem iz svoje duše, da danes ni doba, da bi iskali medsebojnih preprirov in da bi se pričekali za to in ono stvar, o kateri bomo lahko razpravljali pozneje, ko bo naše države temelj utrjen in ga ničesar več omajati ne bo moglo. Danes je vsakdo, ki se oklepa naše državne misli, naš brat, naš prijatelj; kdor pa to misel zanikava, kdor postavlja želodec nad narod, ta je naš nasprotnik in proti temu se mora združiti vsaka slovenska roka, da ga odženemo in mu izpodbijemo vsak naklep, ki se obrača proti srečni in mogočni jugoslovanski bodočnosti! Ne začenjajmo se zopet vojskovati medseboj in ne iščimo svojih zmag v medsebojnih bojih, ki so nam že dosti škode povzročili! Danes in še dolgo vrsto let bodimo vojščaki ene same misli, to je jugoslovanske državne misli, samo za to misel hočemo sukati svoje meče, ne pa drug proti drugemu, ker bo drugače zmagal nasprotnik. Tako bo moralo biti, če nočemo, da nas ne bodo primerjali škorcem — in najsí so že ti škorci v Ljubljani ali v Beogradu —, ki so veseli, da morejo sedeti v najvišjem vrhu drevesa in ki se bodo silno čudili, če bodo na strel onega, ki se je prikradel pod drevo, z rana-mi obsuti zdrknili po vejevju navzdol!

„O, vsegamogočni Bog, usmili se nas revnih sirot, usmili se našega dobrega ata! Ohrani ga pri zdravju in vrni ga nazaj nam revnim otročičem, da nas bo zopet učil in pripeljal enkrat zveličane k Tebi.

O, Marija, žalostna mati, ozri se na nas, Tvoje otroke in olajšaj naše gorje!

Izprosi nam našega ata in ne pusti, da umrje ločen od svojih otrok!

O, angelček božji, čuvaj nas in našega ata ter stoj nam na strani zdaj in ob naši zadnji uri, amen!“

Pomilovalno se je ozirala starka na svoje nedolžne vnuke, ko so tako klečali pred razpelom in goreče jecljali za njo narekovano molitev.

»O, Bog! saj Ti ne boš zavrgel njih molitve? V svoji neskončni dobrotljivosti ne boš pripustil, da ostanejo ti črvički sirote, brez očeta, brez rednika!« — Tako je vzdihovala dobra starka dan za dnem in lajšala bolečine hčerki ter tolažila njene malčke, dokler se ni oglasila tudi pri njej nenasična smrt in jo vzela s seboj.

Bridko je jokala Pepinka po svoji skrbni materi, jokali in plakali so nedolžni črvički, ko so tuji možje zabili dobro babico v črno krsto in jo spustili v temen grob.

Dr. Franjo Rosina:

0 veliki noči 1919.

V našem narodu so velikonočni prazniki bolj priljubljeni, bolj v časti, kakor kateri koli v letu. Poljedelski narod, kakeršen smo po večini, ima veliko stika s pomladnim probujanjem v pomladi. Prerojenje, oživljanje v naravi je prvi važen pojav v gospodarstvu kmetovem. Zato praznujemo te svetke z veseljem v srci, z upanjem na lepšo bodočnost, na vstajenje, povečanje in zveličanje. V zvezi z nauki Zveličarjevimi je ostala ta misel vedno krepka v našem rodu. V mnogo stoletnem robstvu ni naš rod nikdar obupal, nikdar zavrgel misli na odrešenje, nikdar upanja in zaupanja v to, da se mu bode enkrat bolje godilo, da ne bode izgubljen, marveč, da bode dosegel enkrat svobodo in srečo, kakeršno so že uživali drugi narodi. In le tisti narod, ki sam sebe ne zapusti, ki ne obupa, ki se sam brani pred pogubo in uničenjem, ima pravico zahtevati od usode odrešenja in se otme.

Kdaj bi se bilo to lepše dokazalo, kakor ob času te strašne svetovne vojne. Mal narod, a čvrst, sam v se zaupajoč boril se je na življenje in smrt in dosegel je ne samo čast, ampak tudi celo svobodo. Mislim nas same — Jugoslovane. — Pred 500 leti je bilo na Kosovem polju poteptano srbsko pleme in vse je mislilo, da je uničeno. A ideja narodne svobode je bila neumrljiva:

I smrt sem premagala slavno
Nesmrtna zato sem poslej
Ime mi je — Misel Svobodna,
A moj je ves svet zanaprej,

tako poje Aškrčeva prva mučenica. Idejo narodne neodvisnosti obdržali so Srbi skozi pet stoletij in dospeli do zmage.

In naš narod? Trpel je fizično v velikih bojih srednjega veka in v novejši dobi. Kjer je bila nevarnost največja, tam so stali naši polki. Nebroj čvrstega plemena je prezgodnja smrt ugrabila, a narod je ostal. Niti najhujše duševno zatiranje ga ni ugonobilo. Davno si je že pridobil ta narod pravico obstanka nad kulturnimi narodi. — V vseh takih dobah ohranilo ga je upanje, vera v bodočnost,

Nepopisna žalost in tuga je zavladala v hiši. Pepinka je vzdihovala in si brisala solzne oči, malčki so jo posnemali in vedno povpraševali: kdaj pride babica? kdaj pride ata?

Srce se je trgalo materi, ko jim je dopovedovala, da se babica in ata povrneti jutri in jim prineseta vsakovrstne stvari, ako bodo pridni in bodo molili.

„Jaz že molim,“ zajecla Drago in sklence debeli ročici.

„Vsi morate moliti!“ reče Pepinka. „Kakor sta vas babica in ata učila, tako morate moliti in pridni morate biti, pa se vrnete oba k vam.“

In malčki so bili pridni ter molili neprestano, kakor jim je zapovedala mati, toda babica in ata se nista hotela vrniti.

Pozabili so malčki na babico, a na ata niso pozabili! Povpraševali in klicali so po njem dan za dnem, tako da se je navadil že mali Slavko v zibelki tega imena ter ga klical, dasiravno še ni vedel, kaj pomeni?

„Potrpi, revček! Potrpita malčki! Ata pride kmalu!“ — je tolažila Pepinka svoje otročice, a srce je govorilo drugače.

Vsi vaščani so se že vrnili, a Pepina ni bilo. Povpraševala je skrbna žena po svojem možu zdaj tu zdaj tam, toda nihče ni vedel ali ni hotel pravega povedati. Sarivaj pa so šepetali: „Pepina ne bo, vzela ga je vojska! Oblakov Jakob ga je videl zadnjič v jarkih,

vera se odrešuje, povečanje, zveličanje — vstajenje!

Ovirale so nas oblasti v razvoju. Podpirale, vzbujale, branile in gojile so vsakega našega protivnika bodisi, da je bil Nemec ali Madjar ali Italijan. A narod je ostal. Sam se svojimi skromnimi sredstvi se je branil proti silnemu sovragu in se ubranil propada. — Kakšna pota smo prekoračili samo v zadnjih 50 letih! Od Vodnikove »Ilirije oživiljene«, prave prispodobe velikonočnega vstajenja pa do Prešerna nobenega pravega samostojnega pojava. Nad vsakim poskusom narodne misli je čuvala grozna policijska oblast. Še le poraz pri Solferinu, dal je nam skromno ustavo iz l. 1861. Poraz pri Kustoci in Kraljevem gradu rodil je ustavo iz l. 1867. Potem pa so prišli grozni dnevi francoskega poraza pri Sedanu. Našim Nemcem, smrtnim sovražnikom vsakega slovenskega razvoja se je napuhnil duh, ves svet so hoteli pohoditi in premagati. In vendar so razmere pritiskale na avstrijsko vlado tako, da je moral grof Taaffe izreči zgodovinske besede: »Slovane ne sme v Avstriji nihče na steno pritiskati«. Kako hitro je potem napredoval naš narod brez vladne podpore, samo da se mu ni naravnost oviral ves razvoj. V tisti dobi je zapel Gregorčič: Le vstani v borni narod moj, do danes v prah teptan, pepelni dan nikar več Tvoj, Tvoj je vstajenja dan!«

Baš pred 50 leti počel je izhajati v Mariboru prvi slovenski dnevnik »Slovenski narod« pod vodstvom duhovitega žurnalista Ivana Tomšiča in prvega našega romanopisca Josipa Jurčiča. Iz Jurčičevih spisov vidimo, kako je bil v tedanji dobi včasih obupan sam nad seboj a še bolj nad osodo svojega naroda. — Kaj bi porekel kateri teh mož, če bi danes bil kateri teh še med nami. Vodila jih je velika ljubav do naroda upala sta na vstajenje, a imela sta tudi težke dvome na možnosti, da se otme ta narod in ti so nju privedli mnogokrat do obupnih vsklikov.

In danes so se uresničile tiste z vročim ognjem domovinske ljubezni gojene srčne želje.

Narod je postal sloboden. Lepa, najlepša bodočnost ga čaka, če bode umeval

ki so jih razrušili in zasedli Italijani. Vse je bilo mrtvo in ranjeno, niti eden se ni rešil! Tako so skrivaj šepetali in to šepetanje je čula tudi Pepinka, a ni mu mogla verjeti, ni se mogla sprijazniti z njim.

Večkrat se jo je polaščala že mlačnost v njenem neprestanem upanju in že se je vdajala veri in šepetanju drugih, a tu so jo zmotili malčki s svojimi radovednimi vprašanji: kaj je pisal ata? kdaj pride ata?

In spomnila se je na pismo . . . „Le trenutek še in vrnem se zdrav in srečen domov . . .“

Dolg je bil ta trenutek in vlekel se je v nepregledno večnost.

Drugič je že skopnel sneg, drugič je jelo poganjati drevje, drugič sta nesla Milan in Drago okrašene butare k blagoslovu, drugič že je Pepinka sama barvala piruhe spojim malčkom in drugič že so vabili farni zvonovi k slovesnemu vstajenju, toda o Pepinu še ni bilo ne duha ne sluha!

„Le trenutek še in vrnem se zdrav in srečen domov . . .“

„O, Bog! Ne puščaj me dalje v tej trpki nejasnosti! Otmi me te strašne negotovosti! Usmili se mojih nedolžnih otročičev, ako že hočeš kaznovati mene! Usmili se jih in vrni jim očeta! Tako je vzdihovala Pepinka na velikonočno jutro,

svojo nalogo. Res da nam preti na jugu velika nevarnost, da nam hoče nevaren soseda ugrabiti lep kos naše zemlje. Ali ne obupati! Misel svobodna nam bode pomagala, da dosežemo prej ali slej svoje pravo!

Imeli bomo še veliko trpljenja. Posledice svetovnega uničevanja se ne morejo na mah izbrisati. Treba bode velike discipline in velikih naporov. Vzrediti moramo generacijo novih mož in novih žen. Treba bode prekovati naš lastni značaj, treba zavihati rokave na novo delo!

In kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovali.

Kovali svoja srca, kovali svoj značaj.

Pa utemeljeno upanje imamo, da se bode posrečilo v državi združenih jugoslovanskih plemen ustvariti podobo srečne države, kjer ne bode prost in sloboden samo ta ali oni stan, ampak kjer bode veseleč se svojega narodnega oslobojenja našel svojo srečo, možnost duševnega razvoja in materialnega blagostanja vsak, kdor bode hotel delati, delati duševno ali telesno, na katerem koli polji.

Onim rojakom pa, ki so sedaj v težavih razmerah pod neprijateljevim jarmom kličemo: Ne obupati! Prišlo bode odrešenje in vstajenje. Mirno kri obdržimo vsi, ne zapustimo nobenega izmed naših sinov. Premišljajmo in pripravljajmo se! Če ne takoj, pa gotovo pride čas, ko bomo rekli s Prešernom:

Prost, ko je bil očakov,

Naprej naj bo Slovencev dom;

Naj zdrobe

Njih roke

Si spone, ki jih še teže!

V tej misli želimo vsem Slovincem veseli vuzem.

Vporabite koristno svojo srečo, ki ste slobodni; ne obupajte, ki še niste; prišel bode čas odrešenja!

Drž. poslanec dr. Vekoslav Kukovec:

Ali se s Srbi dá skupno živeti?

Mnogo jih je ob nemški meji, ki pravijo, da je to nemogoče. Tudi med naše slovensko

„Glej, Gospod! Moje trpljenje in trpljenje nedolžnih črvčkov je bilo dolgo in hudo. Reci milostno tudi nam: dopolnjeno je! Zakliči nam to in vrni nam moža in očeta . . .“

Veličastno so zvonili farni zvonovi, krepko so grmeli vaški topiči. Ljudstvo je prihajalo praznično in se zbiralo v okrašeni cerkvi krog ozaljšanega božjega groba, na katerem je migljala lučica pri lučici in v sredi je stal križ, prazen in grozen. Zveličarja ni bilo na njem, počival je v grobu. In prišli so stari in mladi, možje in žene, mladeniči in dekleta, otroci in otročiči —, prišli so, da prisostvujejo Njegovemu vstajenju, svoji rešitvi.

Tudi Pepinka s svojimi kodrastimi malčki je prišla, vrgla se je z njimi na kolena pred prazen križ, vzdihovala v groznem obupu in žalosti, vila svoje utrujene roke ter prosila in molila. — Malčki so povzdignjenimi rokami strmeli v nebeško krasoto božjega groba ter mislili na svojega ata.

Žalostna je bila slika in marsikatero navzoče oko se je orosilo ob pogledu na te nedolžne sirote in ni ga bilo skoraj srca, ki bi goreče ne vzdihnilo: „Gospod, usmili se jih!“

Duhovniki so odpeli slavnostne molitve in bližal se je trenutek srečnega vstajenja, bližala se je veličastna aleluja.

Ljudstvo pridno sejejo ta strup, pa zastonj. Če mislimo nazaj na čase pred vojno, spomnimo se, da ni bilo nemškega zabavnega večera, ne gledališke igre, ne političnega shoda, na katerem bi ne bila točka, ki je poniževala kakega srbskega kralja ali kneza kot smešnega lahkoživca. Ni čudež, da je ta gonja vzbudila v ljudstvu neko nenaklonjenost zoper srbsko ime, saj je to bil preračunan namen. Če ni to zadostovalo, moralo se je sramotiti srbske kraljevske morilce. Tega se seveda ni povedalo, da je bil umorjeni kralj Aleksander v očeh srbskega naroda orožje v rokah nemške politike in da se je zdelo rodoljubnim Srbom, da bode domovino prodal tujcu, če se ga ne odstrani. Ni vzroka olepšavati umor, vendar bode pa vsakdo priznal, da tudi Fric Adler, ki je umoril grofa Stürgkha, ni bil navaden zločinec. Tem manj bode kdo rekel, da so Nemci zato že narod morilcev, ker je Adler ustrelil Stürgkha.

Pravi se nadalje:

Morilci kronanih glav so pa Srbi vendar, ker so umorili nedolžnega Ferdinanda! Seveda je zato nedolžen, ker je uprizoril baš v Bosni ob srbski meji vojaške vaje, ki jih nikdo ni mogel drugače razumeti nego pripravo vojske in izzivanje proti Srbiji. Danes, ko se tudi pri nas v vsaki gostilni obsoja grdobije Habsburžanov in občutimo vso nesrečo, v katero so nas spravili z nesrečno vojsko, danes pač ni več na mestu, zaradi umora, sicer obžalovanja vrednega umora, grditi ves srbski narod. In takega ali podobnega srbskega kralja naj mi zdaj imamo! Tako se ščuva dan na dan. Naj kdo misli o kraljih, kakor hoče, kralj danes za nas ni nevarnost. Pred kratkim je sporočil naš prestolonaslednik Aleksander ministerskemu predsedniku Protiću željo, naj neke gotove osebe ne imenuje ministrom, ker ta oseba tega baje sama ni želela in jo je hotel Aleksander s svojim nasvetom le podpirati. Ali bi se dalo v prejšnji Avstriji ali Nemčiji misliti, da bi volja kralja v takem slučaju ne obveljala! Protić je pa le z roko zamahnil, češ, naj take nasvete prestolonaslednik mirno opusti, ker niso njegova stvar. Ostalo je, kakor so politični krogi sklenili, želja prestolonaslednika se ni upoštevala. Iz tega slučaja vidimo, da se vlada pri nas v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev brez ozira na kralja in da je narod in volja njegovih zastopnikov merodajno.

»Le trenutek še in vrnem se zdrav in srečen domov ...« šinilo je Pepinki v spomin in oči so ji zaplavale v solzah.

Nastopil je zaželen trenutek.

Župnik je vzel, v tančico zavito monštranco v roke, se obrnil proti ljudstvu in z nizkim glasom zapel prvo alelujo. Ljudstvo je klečalo in strmelo, pevci so krepko odpeli.

Zadonela je druga aleluja in Pepinka ni mogla zadržati glasnega vzdihla. Zaihtela je in z njo vred so zaihteli otročiči.

Zadno alelujo so odpeli pevci, razložili so zvončki, ljudstvo je vstalo, cerkvena vrata so se odprla, bandero je zaplapolalo in sprevid se je jel pomikati iz cerkve.

Tedaj pa prikoraka po cesti krepak in gosto obraščen vojak, spoštljivo sname čepico raz glave, bandero se mu približa in vzklík presenečenja se je izvil banderonoscem in bliskoma letel po celem sprevidu: »Pepin se je vrnil! Pepin je tu!«

Onesvestila se je Pepinka, ko zasliši novico, zaplakali so malčki, radovalo se je ljudstvo.

»O, Bog! Ti si dober! Usmilil si se sirot in jim vrnil očeta. Hvala Tebi vekomaj!« je vzdihnil župnik, ko se je po končanem sprevidu vračal iz cerkve.

Tako naj tudi ostane. Tedaj bode ostal kralj pač spoštovana oseba, ne pa trinog in samodržec. Gotovo so tudi državljani naše države le ljudje in imajo svoje slabosti in napake, gotovo so tudi pri nas oderuhi in goljufi. Imajo jih Srbi in Hrvati in Slovenci! In kateri narod na svetu je brez njih! In vendar zaradi tega noben narod nad seboj ne obupa in nimamo tudi mi vzroka obupovati. Zakaj bi pa pri tem prezrli, koliko je naš edinstveni narod potrpečljiv, koliko se je za napredek človeštva žrtvoval. Kdo ima tu večje zasluge nego naši rojaki srbskega imena! Skozi pobarvana nemška očala radi tudi gledamo na belgrajske ukrepe. In navidezni narodnjaki se zgražajo, če ni vse poštenoobratno rešeno.

To pa bogme ni vzrok misliti, da se v skupnosti s Srbi ne bode dalo živeti. V naših

Maister:

Moreči zvonovi.

(Spomin iz l. 1915).

*Usmili, Kriste, naš se rev!
Možje so šli in fantov ni,
na polju nam gorje zori
in v zibki glad in prazen hlev
in suša in bolezen.*

*In zdaj še ti, naš farni zvon,
pustiti moraš temni kot!
Iz line tira v svet te pot
brez trakov, brez hrzanja konj,
brez vriskov, brez topičev.*

*Če pribobnel je grom nad vas
in streham koč je blisk pretil
in polju led z neba grozil,
takrat gorko za dom in klas
k Bogu si pel in molil.*

*In ti, ki si nam vcepljal mir
in o ljubezni bratski pel,
zdaj bljuval ogenj in pepel
med divji boš krvavi pir
in bedo stlal in grozo.*

*Zapoj, naš zvon, še zadnjikrat,
in vdari v plat tako močno,
da bron ti v petju počil bo
in greš ubit pogin sejat
in bruhat smrt in temo.*

obmejnih mestih v Celju in Mariboru smo vlagali prošnje za narodne šole in čakali na rešitev iz Gradca mesece in leta in — nismo obupali, četudi so akti na večno izginili. Napako v lastni še nepopolni upravi pa grajamo z največjim ogorčenjem. Predsednik češke republike Masaryk je pisal, ko je še bil priprost profesor v Pragi, spomina vredne besede o razpoloženju ljudi za junaštva na eni strani in malenkostno nestrpnost na drugi strani. So tudi med Slovenci ljudje, ki so bili pripravljeni za dobro stvar, rečimo za našo svobodo, tudi življenje dati. Neznajo pa potrpeti in se stršansko jezijo in celo Jugoslavijo kolnejo, če ne dobijo potnega dovoljenja v Gradec. Živimo pač v času, ko je nezadovoljnost moderna in ko nima nobene veljave, kdor bi rekel, da je zadovoljen. Tudi to bode minilo. Pomirili se bomo. Tudi pri nas pride čas, ko bomo priznali, da se da v novih razmerah živeti, živeti celo bolje nego drugje in v drugih časih.

Dr. Franjo Lipold.

V nas samih je moč.

Stoletja smo pisali svojo zgodovino s solzami. Tlačil nas je k tlom najhujši nemški in madžarski pritisk, vsa vladna uprava je bila proti nam. Velik del uradništva in učiteljstva, zlasti v obmejnih krajih, je bil našemu narodu tuj. Niso imeli srca za naše ljudstvo, zastopali so le nam sovražne koristi. Potujčevali so nam v šolah našo deco in jo odtujevali materinemu jeziku. Nemška uprava je jemala našemu človeku zaupanje v samega sebe, vsaj slovenski jezik ni našel upoštevanja pri nemškem uradniku in pravica, ki je bila pa le premnogokrat krivica, se je delila v tujem jeziku. V madžarskem delu razpadle države je bil narodnostni pritisk še hujši, našega naroda sploh priznavali niso.

V stremljenju, varovati le nemške in madžarske koristi, uprava premagane države tudi za naš gospodarski razvoj ni ničesar storila. Računala je, da gospodarsko odvisen narod tudi svojih političnih pravic ne bo mogel zahtevati z zadostnim povdarkom. Nemcem in Madžarom so zidali železnice, podpirali njih trgovino in obrt, negovali njih industrijo in skrbeli, da je bil nemški in madžarski kmet deležen vse podpore, ki jo je potreboval za svoj napredek. Nam se je metalo le polena pod noge in oviralo se je naš gospodarski razvoj, za nam koristne naprave ni bilo nikoli denarja na razpolago. In če je odpadla kedaj tudi za naše gospodarske koristi kaka drobščina, smo jo morali drago plačati s političnimi in narodnostnimi koncesijami.

Stoletja smo prelivali na raznih bojiščih svojo kri za tuje koristi in nam v največjo škodo. Ko je država rabila zdrave ljudske sile, so nas prve klicali in naprej porivali. Za to smo jim bili dobri.

Vzlic vsemu temu pa našega naroda le niso zaslužnili. Odtujili so nam res ob meji mnogo naše dece in v stoletnih narodnostnih bojih so pomaknili območje svojega upliva daleč na jug, toda vsenemške sanje se le niso izpolnile. V težkih časih smo vstrajali in se ohranili. Iz nas samih, zatiranih in zaničevanih, smo črpali moč, ki nas je varovala.

Ko je zasijala tudi našemu narodu svoboda, ga je našla pripravljenega. Hude čase smo preživljali lani v jeseni ob prevratu. Premagana in razbita armada se je valila preko naših dežel, stara uprava je popolnoma odrekla, bafi se je bilo nemirov in nereda. Toda kos smo bili veliki nalogi, prevzeli smo upravo v svoje roke in v redu smo izvedli prehod armad preko našega ozemlja. Ves prevrat v naših deželah se je izvršil brez zapletljajev in red in mir smo obdržali v deželi, četudi je krog nas pri sosedih povsod vrelo. Red in mir smo pa obvarovali tudi vso težko prehodno dobo, branili naše meje in našli smo pota in sredstva, da preidemo spet v redno življenje. Ogromno je bilo to delo in izvršiti ga je bilo mogoče le tako, da se je vse ljudstvo zavedalo resnosti časa in sodelovalo. Pravili so, da nimamo kulture. Nemci in Madžari, ki so vedno povečevali svojo kulturo, se še danes koljejo med seboj in prevrat sledi prevratu. Mi pa smo sami iz sebe ustvarili urejene razmere. Na to smo lahko ponosni.

V nas samih je moč, zavedajmo se te naše sile in uporabimo jo, da bo nov dom, ki si ga gradimo, trden in udoben!

Drž. poslanec prof. Voglar:

Razvoj JDS.

V Mariboru se je porodila misel, da naj se strnejo vse slovenske stranke naprednega mišljenja v eno skupno jugoslovansko demokratsko stranko, ki naj stopi v stik z vsemi sorodnimi strankami po celem jugoslovanskem svetu. 13. pros. 1918 se je zbralo v Nar. domu nad 100 zaupnikov iz Sp. Štajerije ter nekaj prijateljev iz Kranjske. Ti so položili brez ozira na avstrijske bajonete, ki so jim ob vsakem oglu grozili, temelj današnji mogočni JDS. 2. febr. 1918 je storila Narodno-napredna stranka na Kranjskem isti sklep in 2. marca istega leta se je ustanovila v Mariboru prva kraj. org. JDS. za Štajersko, ki je dobila od osrednjega vodstva nalogo, da organizira po dravskem in murskem okrožju vse tiste ljudi obojega spola, ki niso organizirani v drugih strankah. Ravno ob velikonočnih praznikih lanskega leta so se ustanovile najvažnejše kraj. org. JDS. v Ptuj, Ormož, Središču in Ljutomeru. 27. do 29. junija 1918 ob obletnici sarajevskega umora, se je vršil na impozanten način v Ljubljani prvi občni zbor stranke ob velikanski udeležbi in navdušenosti. 15. nov. 1918 se je osnoval za dravsko in mursko okrožje okrajni odbor z dr. Rosino na čelu. In danes obstojajo kraj. org. JDS. v vsakem večjem kraju in povsod se prirejajo shodi, na katerih se poziva ljudstvo k slogi, k potrpežljivosti v teh težkih razmerah, k odporu proti grabeljivosti Nemcev, Madžarov in Lahov. JDS. je državotvorna stranka, ki ji je glavno načelo popolno ujedinjenje vseh Jugoslovancev v enotnem kraljestvu. Nobenega razločka ne poznamo med jugoslovanskimi plemeni. Ta načela in njih dosledno zastopanje je imelo za posledico, da so se izrekli sredi febr. 1919 delegati vseh naprednih jugoslovanskih strank na teritoriju bivše Avstrije in Ogrske v Sarajevu za ustanovitev skupne, močne JDS. Posledica tega sklepa je bila, da se je ustanovil prvi dan zasedanja državnega zbora 1. marca 1919 velik Demokratski klub ostanje iz 85 poslancev. Resna politika tega kluba, ki mu je močna, edinstvena in ujedinjena država glavni cilj, je našlo pri vseh državotvornih strankah tak odmev, da so se mu začeli približevati vsi tisti klubi, ki imajo isti program kakor JDS. In danes šteje klub naše stranke 140 poslancev.

To dejstvo dokazuje bolj kakor vse drugo, da sloni politika JDS. na zdravih temeljih in da bo ta najmočnejša stranka imela pri ureditvi naše domovine prvo in glavno besedo. Pred odhodom iz Beograda je klub sklenil, da priredi po celem kraljestvu 200 shodov, da dobi ljudstvo prave pojme o strankinem programu, naši notranji in zunanji politiki. In že se oglašajo od vseh strani ljudje, ki se popolnoma strinjajo z našo politiko in s treznim in resnim nastopom naših govornikov, ki se skrbno ogibljejo vsake strankarske strasti. Nervoznost ostalih strank je razumljiva, zato nas njihova čudna poročila po listih ne motijo. Kdor nas sliši in pozna, misli drugače o nas.

Dr. Karol Koderman:

0 strankah in nadstrankarstvu.

Ena najveselejših posledic svetovne vojne za naš narod je gotovo popolni preobrat našega notranjega političnega življenja, temeljna sprememba načina političnega dela in političnega boja.

Priznati si moramo, da je bilo v naših političnih bojih predvojne dobe mnogo nezdravega. Načelna vprašanja so stopila mnogokrat v ozadje in boj med strankami je stopal na osebno polje, razvila se je osebna gonja, ki je zatrpila vse javno življenje. Izrastki tega osebnega boja so se pojavljali še v prvih vojnih letih in so vodili do obžalovanja vrednih slučajev denuncijacij. Zadoščenje nam pa je, da so vendarle dotični denuncijanti izginili iz našega javnega življenja.

Trpljenje in preganjanje pa, katero je moral prebiti naš jugoslovanski narod ravno v vojnih letih, je vzbudilo zavest, da se morajo strniti vse narodne sile v obrambo našega narodnega obstoja. Pritisk avstrijske vlade in med vojno vsemogočega nemštva je dosegel to, kar bi se bilo marsikomu pred vojno zdelo nemogoče, — zblizanje slovenskih strank. Rodilo se je prepričanje, da le s skupnim delom moremo ohraniti svoj narodni obstoj. Prvi javni izraz te misli je bil skupni nastop jugoslovanskih poslancev v dunajskem državnem zboru po Stürgkhovi smrti. Prišla je majniška deklaracija. Deklaracijsko gibanje je naš narod naravnost zrevolucioniralo. Bila je to prva pozitivna ideja med vojno, ki je povdarjala voljo našega naroda do življenja in dela.

Politično življenje, katerega vsled dunajskega pritiska že skoro ni bilo, se je začelo znova vzbujati. Začela se je razpravljati in uvaževati misel, da vse slovenske stranke likvidirajo in da se organizira ves slovenski narod v eno samo stranko.

Vodstva takrat obstoječih strank so vzela zadevo v pretres in prišla do zaključka, da bi taka strankarska reorganizacija ne mogla uspeti, ker pri narodu tolike politične zrelosti, kakor je naš narod, ni mogoče združiti vseh politično zrelih ljudi, ki vendar nimajo vsi istega svetovnega naziranja, v eno samo politično stranko. Povdarjale so pa vse stranke potrebo skupnega nastopa in skupnega dela za našo osvoboditev in ujedinjenje.

Prva je zastopala to stališče bivša štajerska „Narodna stranka“ na svojem zborovanju v Mariboru meseca januarja leta 1918. Takrat se je storil prvi osnovni sklep za ustanovitev jugoslovanske demokratske stranke. Istočasno pa se je tudi izrekla želja, naj si slovenske stranke za svoje delo v dosegu prvih skupnih ciljev osnujejo „Narodne svete“. Narodni sveti so se tudi v resnici ustanovili in so opravili v času naše nekrvave revolucije ogromno delo. Njim je pripisovati zaslugo, da smo si ohranili našo zemljo vsaj toliko v svojih rokah, kakor jo danes dejansko imamo.

Med tem, pa so se vse slovenske stranke lotile svoje lastne organizacije. Začeli so se prirejati shodi in zbirati somišljeniki posameznih strank. Nam se zdi to naravna posledica na novo vzbujenega političnega gibanja. Priznati se mora, da se je organizacija strank do sedaj vršila v onih dostojnih in taktičnih mejah,

kakor so potrebne, da se ne onemogoči že vnaprej skupno delo. Posameznih neljubih incidentov ne smemo pisati na račun strank in njihovih vodstev.

Dobro se zavedamo, da bo — zlasti na naših mejah — treba še mnogo skupnega dela. V vseh takih slučajih bo treba zapostaviti strankine interese za prvi in glavni interes, ohraniti naše integritete.

To skupno delo bo po dosedajšnjih izkušnjah mogoče v sporazumnem nastopu slovenskih strank. Narodni sveti sicer več ne obstoje, vendar pa je nadstrankarska organizacija mogoča in potrebna v skupnih, za te slučaje ustanovljenih odborih.

In le to se nam zdi pravilna pot. Kot dedščino iz prejšnjih razmer smo prevzeli tudi nagnjenje po nekakem nadstrankarstvu. Smatramo pa tako delo za nekoristno ali vsaj za danes neprimerno. V stari Avstriji, ko je največji del političnega dela absorbiralo vprašanje narodnega obstanka, je bilo mogoče, da so se zavedni Slovenci, kateri se sicer niso hoteli udeleževati političnega življenja, udeleževati vsaj v delu za narodno obrambo. V tistih razmerah je bilo nadstrankarstvo ali medstrankarstvo mogoče. Danes, v spremenjenih razmerah pa takih skrenjenj ne bi mogli pozdravljati. Predpogoj za uspešno politično delo je organizacija in ta je mogoča le na temelju političnih strank.

Takozvano nadstrankarstvo, če se pojavlja danes, ni vesel pojav. Rodilo bi kopico nesporazumljenj in konfuzij. Tako stremljenje pa tudi omogoča nastopanje raznih neodgovornih elementov, ki bi utegnili postati naravnost škodljivo.

Politične stranke nam naj organizirajo vse zavedne elemente našega naroda. Strankino delo, če ne bo zašlo v predvojne grehe, bo najboljša politična šola, in strankarski boji bodo zdrava, koristna tekma. Tako si predstavljamo naše politično življenje v bodoče. Medsebojno spoštovanje bo omogočalo skupno delo v vseh skupnih vprašanjih, v ostalih pa pojdemo v veselo tekmovalstvo, ki bo našemu narodu prineslo lepe sadove, ako bomo iskali vsi le narodovo korist.

Dr. Fran Irgolič.

Ob novem vstajenju Sokolstva!

Visoko v zraku je vzletel slovenski Sokol pred vojno in čuval svoj narod. Imel je nebroj sovražnikov v Nemcih in nemški vladi propadle Avstrije, v Lahih in Madžarih, ki so vsi združeni prijeli za orožje, da ga sestrele, da ga uničijo. Ti sovražniki so dobro vedeli, kaj pomeni Sokolstvo za Slovence, zato njihova mržnja in jeza nad rdečo sokolstko srajco. — Ali v kljub temu Sokol niso uničili do izbruha svetovne vojne, a tudi ne v štiriletni krvavi borbi. Sokol je kluboval vsem sovražnikom vstrajno in samozvestno, ni se vstrašil avstrijske kletke-ječe in tudi svinčenke ne. Žaluje za svojimi najboljšimi člani, ki so postali žrtve nesrečne po Nemcih povzročené vojne, kakršne še ni videla zgodovina.

Surove maščevalnosti Sokol ne pozna a maščevali se mora za svoje najboljši pristaje. To maščevanje naj obstoji v tem, da se s podvojenim delom prime sokolskega

dela v svobodni domovini, in se čim prej približa svojemu vzvišenemu cilju.

Ko je napočil dan svobode, ko je sovražnik ležal na tleh premagan in osramočen, je slovenski Sokol prvi vzletel in z močnim glasom zaklical: »Narod! Vzamem te pod svoje okrilje svobodnega, vendar enkrat srečnega po tolikih mukah in tolikem zatajevanju. S podvojeno silo se oprimi najsvežje misli, čiste kot kristal, ki ti za večno zjamči svobodni obstoj v družbi najkulturnejših narodov, misli očeta Sokolstva dr. Tyrša, vzgojiti narod telesno čvrstega, pravno, narodno in demokratsko.

Sokol-graničar na severni meji nove domovine, nove očetnjave! Ti poznaš svojo sveto nalogo. Ta ti veleva braniti meje do zadnjega vzdihljaja, do zadnjega moža! Hajd na delo, na neumorno delo s prostovoljno discipliniranimi sokolskimi četami. Pokaži Sokol-graničar, da si čil in jak, da si ljubljeneč narodov in nesebični junak, da preziraš malenkostni osebni boj in ljubiš vsakogar, ki čuti potrebo biti v narodni slogi vreden član svobodne domovine. Bodi cel mož v svojem osebnem kakor tudi v javnem življenju, idi po začrtani poti nevstrašeno naprej do svojega vzvišenega cilja. Povsod in ob vsaki priliki povdarjaj, da te navdaja bratstvo in sloga. Dvigaj visoko sokolski prapor, na katerem naj bo vedno z zlatimi črkami napisano: Sokol sem, in kdo je več!

Političen pregled.

Tresić-Pavičić Wilsonu. LDU, Belgrad, 17. aprila. »Epoha« javlja iz Pariza, da je Tresić-Pavičić, član narodnega veča in član naše delegacije v Parizu predal predsedniku Wilsonu petico, v kateri ga je ponovno zaprosil, naj se zavzame za rešitev jugoslovanskega vprašanja v smislu svojih principov na podlagi svojih 14 točk. Wilson je sprejel petico.

Mirovna konferenca. LDU, Berlin, 17. aprila. (DKU) »Deutsche Allg. Zeitung« pravi, da se je Wilson korak za korakom umaknil v mirovnem vprašanju pred svojimi ameriškimi in evropskimi nasprotniki. Njegovemu ameriškemu nacionalizmu se je ugodilo zlasti z ozirom na izpolnitev zveze narodov, s čemer se sklada njegov popust v prid Francije v vprašanju Saarske kotline, kakor tudi preobrat v njegovem stališču napram vojni odgovornosti.

Veliki komunistični nemiri na Dunaju. LDU, Dunaj, 17. aprila. (ČTU.) Na Dunaju so bile nocoj velike komunistične demonstracije. Narodna bramba pod vodstvom častnikov, dobro opremljena s puškami in strojnimi, je varovala parlament. Državni kancelar dr. Renner je govoril množici. Ta pa je naskočila parlamentu, pobila okna in hotela razbiti težka hrastova vrata. Zapalili so pritlične parlamentne prostore. Prišli so ognjegasci, katerim so demonstrantje zabranili gašenje. Ko je došla vest, da prihajajo tri italijanske stotnije, so se demonstrantje razpršili.

LDU, Dunaj, 17. aprila. (ČTU.) Danes ob 3. uri popoldne se je vršil pred mesfno hišo shod brezposelnih, ki je bil sklican potom letakov. Bilo je več govornikov, med njimi mnogo komunistov, ni pa bilo mogoče slediti izvajanjem, ker je obenem govorilo več govornikov. Bila je predložena resolucija, katere bistvena vsebina je, da brezposelni zahtevajo od vlade, naj po možnosti preskrbi prilike za delo, ter dovoli brezposelnim dnevno podporo po 25 kron in nabavni prispevek 300 kron. Eden govornikov je naznanil, da so raznašalci letakov zaprli. Shod je proti temu energično protestiral in zahteval takojšnjo izpustitev raznašalcev.

Drug govornik je zahteval diktaturo proletarijata. Ob 7. uri so začeli brezposelni in komunisti obstreljavati parlament. Ob četrtna osem so streljali na zadnjo stran parlamentnega poslopja in razbili okna. Policija je na demonstrante oddala tri salve. Ob 7. uri so ugotovili 1 mrtvega in 6 težko ranjenih. Okoli 1000 demonstrantov je obkolilo poslopje. Čuli so se posamezni strelji in salve.

LDU, Dunaj, 17. aprila. (ČTU.) Požar v parlamentu se je omejil na stanovanja. Knjižnica je ostala nepoškodovana. V dvornem gledališču, kjer so demonstranti razbili v fojerju vsa okna in stekla ter v Nemškem ljudskem gledališču so morali s predstavo prenehati. — Pri današnjih demonstracijah je bilo ubitih troje policistov, težko ranjenih pa 16 policijskih stražnikov. 17 demonstrantov je bilo težko, mnogo pa lahko ranjenih.

Dogodki v Italiji in politični položaj. Lucern, 18. aprila opoldne. Včeraj so časopisi zopet začeli izhajati. Avantijska tiskarna je razbita, zato izhaja Avanti v Turinu. Do včeraj opoldne je mesto bilo mirno. Generalni štrajk v Milanu traja dalje. Razširil se je pa sedaj tudi na Genuo, Turin in Bologno. Vrše se konference med vlado in stavkajočimi, da se stavka ustavi. Laški vladi so dogodki silno neprijetni, ker je z njimi omajana temeljna misel francosko-laškega sodelovanja, namreč misel, da so Lahi nepristopni za boljše življenje. Vrh tega so prišli vsi ti dogodki ravno med posvetovanji o jadranskem vprašanju. Mussolini in minister javnih del Bonomi ponujata socialističnemu vodji Trevesu velike ugodnosti, če bi štrajk prenehal. Treves je tudi s tem zadovoljen, toda nima več delavskih množic v rokah, tako da se štrajk širi naprej.

Angleška zbornica. — Komisije. — Odškodnine. — Wilson je odložil potovanje. — 200.000 besed. — Pred koncem preliminarne mirovne pogajanj. Geneve, 18. aprila. »Times« javljajo, da se sme računati z možnostjo, da bo angleška poslanska zbornica razpuščena. — V Parizu so se postavili neko medzavezniško komisijo za Orijent. Podrobnejša poročila, kaj pomeni ta komisija, še manjkajo. — Budgetna komisija francoske zbornice je zahtevala, da mora premagani sovražnik poplačati popolnoma vse vojne škode. — Program mirovne konference se je nekoliko spremenil. Wilson bo še prisostvoval podpisu miru. Mirovna pogodba z Nemčijo je že definitivno sestavljena. Obsega 200.000 besed. Nemcem je dovoljen rok enega tedna, da preštudirajo pogoje. Nemški delegati pridejo te dni v Pariz. Dne 26. t. m. bi se morali že zopet vrniti v Weimar. Do drugega maja se bo morala preliminarne mirovne pogodbe podpisati, ker so Wilsonove pretnje napravile zaželeni učinek. Sedaj ko poteka vse dobro, sporoča Wilsonova okolica, da se je predsednik odločil, da bo prisostvoval končnim posvetovanjem in da se vrne šele 13. maja čez Brest v Ameriko. Ta program pa seveda pričakuje, da bodo Nemci 2. maja brez prigovora podpisali predložene pogoje in da bodo ratificirali te pogoje vsaj do 10. maja (ki je, mimogrede povedano, dan frankfurtskega miru iz leta 1871.), kakor tudi, da se bo konferenca sama držala včeraj objavljenih terminov. Izgleda, da bo vseeno došlo še do malega zakasnenja, ker pridejo Nemci v Pariz najbrže še le 25. t. m., nekaj dni bodo tam diskutirali, se na to vrnili domov in je težko misliti, da pride do podpisa pred 10. majem. Na to kaže tudi Wilsonova odloka, da se vrne še 13. — Sedaj, ko je mirovna pogodba z Nemčijo izgotovljena v vseh točkah, se bodo sestavile pogodbe z Avstrijo, Ogrsko in Bolgarijo. Pred vsem pa je treba definitivno rešiti jadransko vprašanje. Končna odločitev še vedno ni padla. Lahi se zlasti upirajo nameravani rešitvi vprašanja Reke. Rešitev se pričakuje še le po Veliki noči.

Dnevne novice.

Ljudski shod JDS v Studencih se vrši v soboto, dne 26. aprila v tamošnji šoli. Govorijo govorniki iz Maribora.

Pobrežje. V petek, 25. aprila, se vrši v dvorani pri Balonu ob 7. uri zvečer velik ljudski shod, ki ga priredi tukajšnja krajevna organizacija JDS. Kdor se zanima za razna politična vprašanja, kakor je delavsko in uradniško vprašanje, valuta, vojna pošojila, vojni dobički, agrarna reforma itd., naj pride na shod. Govori državni poslanec profesor Voglar.

Krčevina pri Mariboru. JDS priredi tukaj v četrtek, 24. aprila, v Krčevinski šoli ob 7. uri zvečer javen ljudski shod. Državni poslanec prof. Voglar govori o vseh važnih političnih vprašanjih.

Ljudski shod JDS v Ljutomeru se vrši na velikonočni ponedeljek dopoldne. Govori prof. Voglar. Somišljeniki vsi na shod!

Ljudski shod JDS v Ivanjkevcih se vrši na velikonočni ponedeljek ob 3. uri popoldne. Govori prof. Voglar.

V ormoškem okraju priredi krajevna organizacija Ivanjčanska v ponedeljek dne 21. aprila ob 3. uri popoldne v gostilni Kralj velik ljudski shod. Poslanec državnega predstavništva g. Franjo Voglar bode poročal o zunanji in notranji politiki, o ustavi, volilni in agrarni reformi, o valutnem vprašanju itd. Prihitite na ta shod krajevne organizacije vsi, katerim bije srce za mlado in toli zaželeno zedinjeno državo. Saj slišali boste o temeljih našega obstoja, o bitji in nebiti.

Javen shod JDS v Kapeli pri Radencih se vrši na velikonočni ponedeljek po maši pri Horvatu. Govori dr. Koderman iz Maribora.

Shod JDS pri Sv. Bolfenku pri Središču 16. aprila 1919 je bil eden najznamenitnejših shodov JDS na Štajerskem. Oba gostilniška prostora sta bila natlačeno polna, ko je predsednik kraj. organ. JDS. Fr. Zabavnik shod otvoril ter dal besedo poslancu Voglarju, ki je pregledno poročal o vseh političnih zlasti pa gospodarskih vprašanjih. Najbolj je zanimalo navzoče valutno in agrarno vprašanje. V debati so stavili navzoči najrazličnejša vprašanja, na katera je govornik spretno odgovarjal. Slišale so se razne pritožbe proti fiktivni, ki so pod avstrijsko vlado pregoreče rekvirirali živila in živino in se drugače pristransko obnašali proti trpečemu ljudstvu. Da se pa od sedaj naprej ne bo v okraju pristransko vladalo, za to mora skrbeti krajevni odbor JDS, ki se je po shodu na občnem zboru izvolil. Ta odbor je res tako sestavljen, da so zastopani v njem vsi stanovi, kmetje, mali posestniki, viničarji, obrtniki, delavci. Tako, kakor se je vršil ta shod, bi se morali vršiti vsi shodi. Živahnost, s katero je govoril g. poslanec, se je polastila tudi poslušalcev, tako da so se navzlic pozni uri ljudje neradi razšli.

Vsem somišljenikom. Izdali smo to številko, v katero so prispevali naši najboljši možje, v večjem nakladu. Prosimo vse somišljenike, da z vsemi močmi agitirajo za naš list ter ga širijo med ljudstvom. »Mariborski delavec« je edini slovenski dnevnik na Slovenskem Štajerskem, obenem pa tudi glasilo jugoslovanske demokratske stranke. Kot prvo nalogo pa si je postavil, da vzbuja naš obmejni narod k narodni zavesti in značajnosti ter ga brani pred napadi nemškega soseda. Dolžnost vsakega narodno mislečega Slovenca je, da naroči naš list.

Zanimiv roman začnemo prebrevati po Veliki noči. Opozorjamo naše čitatelje na to.

Železničarske plače. Deželna vlada se je nanovo toplo zavzela za težnje železničarjev o izboljšanju njihovega gmotnega stanja.

Nemško planinsko društvo pod državno upravo. Pokrajinska vlada je dala društvo »Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein«, odnosno njega sekcije, ki se nahajajo na ozemlju krajevine SHS, pod državno upravo in je poverila to upravo Slovenskemu planinskemu društvu v Ljubljani. Slov. planinsko društvo je upravo že prevzelo v svoje roke in je imenovalo za svoje poverjenike župnika Aljaža za mojtranski okoliš, dr. Tičarja za kraj-kogorski, nadp. Badiuro za jesenjski, kaplana Zora za bohinjko-bistriški, trgovca Ogorevca za kamniški, in nadučitelja Kocbeka za celjski okoliš. Z ozirom na ta vladni ukrep preidejo v slovensko upravo te-le nemške planinske kočice: Zoisova kočica na

Kokrškem sedlu, koča v Korošici pod Ojstrico, Piškernikova gostilna v Logarski dolini, koča na Sv. Uršuli, koča na Oljci, Dežmanova koča in Marije Terezije koča pod Triglavom, koča pod Mangartom in koča ob Sedmih triglavskega jezera. Koča na Visokem Obiru pripada, ako se ne motimo, »Touristenklubu«, ki je imel svojo podružnico v Železni Kaplji.

Naša pesem. Prinašamo krasno pesem našega branitelja gospoda generala Maistra »Moreči zvonovi«. Gospod general je to pesem spisal za časa vojne, hotel jo, je tudi objaviti, pa jo je ljubljansko državno pravdnštvo inhibiralo. Ta pesem je pač priča, da je bil naš general vedno in povsod — Jugoslovčan.

Našim naročnikom. Ker so se zvišale plače stavcem in ker se je podražil papir, smo prisiljeni, podražiti naš list. Od danes naprej stane ena številka 30 vinarjev. Mesečno stane list po pošti ali na dom postaljen 5 K 50 v, če pri naročniku po list v upravnistvo 5 K.

Našim inserentom. Vsled zvišanja naših stroškov smo prisiljeni zvišati tudi cene inseratov.

Podraženje tiskovin. Ker so se podražile vse tiskarske potrebščine, zlasti za papir in so tiskarne morale tudi osobju znatno povišati plače so tiskarne primorane od 14. t. m. naprej povišati znatno cene časopisov in svem tiskovinam. V Ljubljani, dne 12. aprila 1919. Za društvo lastnikov tiskarn v Sloveniji: D. Čuč, predsednik; Anton Pesek, tajnik.

Meščan in kmetovalec. Pišejo nam: Dolgo časa je živela naša politika od tega, da je hujšala kmeta protimeščanu. Meščan je bil oni, ki ni nič delal in nobenih davkov plačeval, dočim je kmetovalec čutil vso težo davčnih bremen. Posledice tega političnega hujškanja so se pokazale na občuten način v času svetovne vojne. Meščan je stradal in moral za drag denar kupovati najpotrebnejša živila. In še zdaj ni boljše. Seveda je moral tudi kmetovalec čez mejo plačevati vse, kar je potreboval, obleko, čevlje, železo itd. Toda zdaj smo v Jugoslaviji. Gledati moramo na to, da pomagamo drug drugemu, da podpre brat brata. Po našem Štajerskem so ostali še vedno ostanki stare nemške Avstrije in to so predvsem nemški trgovci. In ti trgovci so oderuili našega kmeta. Vsled tega naj naš kmetovalec dobro premisli, kje kupuje svoje potrebščine in kdo ga odira. Slovenski meščan, slovenski uradnik, slovenski delavec niso krivi, da so cene najpotrebnejšemu blagu tako visoke, kriv je temu nemški trgovec, nemški tovarnar. Dolžnost vseh pravih Jugoslovčanov pa je, če hočemo, da bo naša mlada država uspevala, da si podamo roke: kmetovalec, meščanu, delavec kmetovalcu. Proč z razliko stanov! Zavedajmo se edinole tega, da smo Jugoslovani.

Naši slovenski železničarji. Naši vrli slovenski železničarji so s svojim nastopom preprečili stavko, ki bi katastrofalno učinkovala na našo državo in na vse. K temu piše »Slovenski Narod«: Po včerajšnjem shodu in po tem, kar smo mogli zadnje dni tudi še sicer opaziti, prihajamo do prepričanja, da je železničarsko gibanje dejansko zraslo socialističnim voditeljem čez glavo. Še danes se ne ve, ali gospodarji čez socialistične železničarje socialistična stranka, ali kdo drugi. Bojimo se, da poslednji. Jugoslovanski železničarji so včeraj javno zagovarjali svoje slovenske stanovske tovariše — socialiste ter poudarjali, da so tisti, ki sejejo med železničarje nezadovoljnost, tisti, ki hujšajo na štrajk, večinoma tuji, nemški ali lahonski elementi, katerim je vse kaj družega na mislih kot izboljšanje gmotnega stanja slovenskih železničarjev. Značilno za te agitatorje je dejstvo, da ničesar ne delajo ter imajo polno denarja, s katerim ne prestando popivajo po gostilnah. Ni nobenega dvoma več, da imamo opraviti s čisto sistematično zasnovano protidržavno propagando, katere sledovi tečejo v sovražni nam države. Štajerski nemčurji so voditelji te propagande, madžarski in madžaronski železničarji pa njihovi podpihivalci. Dvomimo, da bi moglo vodstvo socialistične stranke še dolgo gledati, kako zlorablja rdeči prapor ti najobskurnejši,

zlasti ker ne vemo, če bi hotela socialna stranka n. pr. prevzeti moralno odgovornost za madžarske železničarske roparje na Hrvaškem.

Nova pesniška zbirka. V založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani je pravkar izšla zbirka Fl. Golarjevih pesni »Rožni grm«. Pesnik Golar je znan po svoji prvi pesniški zbirki Pisano polje, ki je izšla l. 1910 in našla splošno priznanje ter, pesmi, ki jih je objavljala v Ljubljanskem Zvonu in Slovanu. Golar je pesnik domače zemlje in življenja, ki se razvija na njej. Ljubka in pristrčna je njegova ljubavna pesem. Z Rožnim grmom, ki je izšel v lepi in okusni opremi, stopa Golar v vrsto naših najboljših lirikov. Zbirko prav toplo priporočamo. Broširana velja K 5 —, vezana K 6 —, po pošti 50 v več. Naroča se pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Sodna ulica 6. Dobiva se tudi v knjigarni V. Weixl, Maribor, Glavni trg.

Trg. agentura Slavko Farkaš, Lukavci pri Ljutomeru ponuja po zelo ugodnih cenah grablje, vile, škafe ni cambohe, kar posebno priporočamo kmetovalcem. Da dobite blago ceneje naročijo naj cele občine skupno; tako se vam nudi, posebno pri večjem naročilu, znaten popust. Natančneje v oglašju.

Narodno gospodarstvo.

inž. Janko Urbas.

Pohorski gozdovi in agrarna reforma.

Vitke hoje in smreke, košate bukve krasijo naše zeleno Pohorje — živi priče prave ljubezni do gozda in marljivosti njegovega prebivalstva. Ob zavednosti tega so se razbili nemški navali, trdnega in samozvestnega značaja niso preslepili mamljive ponudbe znanih tujcev, katere je privabilo zadnjih 20 let gozdno bogastvo Pohorskega gorovja. Malo je število tistih, ki so se dali izrabiti in zapustiti zemljo svojih pradedov. Gozd da našemu pohorskemu kmetu gmotno in duševno oporo, on mu je neizčrpen in trajen vir dohodkov, negovanje ljubljene gozda ga navdaja s ponosom in neskaljenim veseljem, zeleno Pohorje je priča njegovega zdravega razuma.

Ko so začetkom svečana t. l. prodrli razni glasovi o nameravani reformi gozdne posesti v tmino pohorskih gozdov, deloma resnični, deloma namišljeni, zadeli so v živce vse gozdne posestnike. Vprašanje, ali bode nameravana reforma čuvala in okrepila življenske potrebe gozdnega prebivalstva, mu dala možnost gospodarske neodvisnosti in omogočila oskrbovati svoj gozd tako, kakor to zahteva redna gozdna vzgoja in splošna korist, se je zasmotilo doma in na posameznih shodih.

Klic po združenju gozdnih posestnikov, v obrambo gozdnih interesov je našel glavno oporo na našem Pohorju. Ko se je 20. svečana t. l. ustanovilo gozdarsko društvo v Ljubljani in 27. istega meseca podružnica gozdarskega društva v Mariboru, so prihiteli v velikem številu pohorski kmetje, da s skupnim nastopom izrazijo svoje želje in skušajo doseči takšno rešitev nameravane reforme, da bo odgovarjala njihovim življenskim interesom.

Skrb za svoje lepe gozde in njih bodočnost združila je toliko število vrlih Pohorcev. Želja ohraniti in povzdigniti produkcijo lesa — našega zlata, jih je prignala iz njihovih samotnih bivališč k skupnemu posvetovanju v Maribor.

Upajmo, da se jim izpolni, kar žele, tako v prid naših lepih gozdov, kakor tudi celokupnosti našega naroda in njegove mlade države.

Zadnje vesti.

Mirovna konferenca.

LDU. Pariz, 18. aprila. (ITU). »Matin« poroča: O sprejemu nemških zastopnikov v Versaillesu, o katerem je dejal Wilson: Ni rečeno, da se bo prekinilo proučevanje vseh vprašanj, ki so v zvezi s splošnim mirom, tudi se ne bo odlašala odločitev teh vprašanj, temveč mora se pričakovati hitro obravna-

vanje teh zadev. Upam, da bodo vprašanja, ki se tičejo Italije neposredno, zlasti jadranski problem kmalu rešena. Jadransko vprašanje se poleg drugih vprašanj ne prenehoma proučuje, da se rešitev pospeši. »Matin« objavlja, da bo vsa mirovna pogodba kmalu po objavljenju pogojev predmira z Nemčijo dogotovljena. Nedvomno bodo tudi zastopniki drugih držav koncem tega meseca povabljeni v Versailles.

Meščanski in stanovski svet na Dunaju.

LDU. Dunaj, 18. aprila. (DKU.) Več industrijskih, obrtnih in trgovskih korporacij je izdala proklamacijo na javnost, v kateri predlagajo, naj se ustanovi dunajski meščanski in stanovski svet. Naloga tega sveta ne bo stanovski boj proti drugim slojem, temveč gojitev sloge in sporazuma med vsemi sloji meščanstva in delovanje za javno blaginjo.

Demarkacijska črta na Slovaškem zaprta.

LDU. Pariz, 18. aprila. (CTU.) Od jutri bo demarkacijska črta na Slovaškem hermetično zaprta za ves promet. Občinstvo se opozarja, da bodo brez izjeme odklonjene vse prošnje za prekoračenje demarkacijske črte.

Grof Czernin aretiran.

LDU. Dunaj, 18. aprila. (DKU.) Bivšega avstro-ogrskega ministra Otokarja Czernina so predvčerajšnjim nemško-avstrijske obmejne oblasti v Feldkirchu aretirale, ko je hotel brez potnega lista prekoračiti švicarsko mejo. O tem se poroča: Czernin je pred nekaj časom pri policijskem ravnateljstvu na Dunaju prosil za potni list v Švico. Z ozirom na propagando, ki so jo vršili proti nemško-avstrijski republiki priseljeni aristokrati, mu ravnateljstvo dogovorno s državnim uradom za zunanje stvari ni dalo potnega lista. Czernin je nato prosil državnega kanclerja, naj mu vendar omogoči dobiti potni list. Kancler je odklonil, Czernin je še izjavil, da bo šel na svojo posestvo, katerih ima več na Gorenjem Avstrijskem, ter je z ententnim vlakom odpotoval z Dunaja. Na Gorenjem Avstrijskem pa ni izstopil, temveč se je peljal dalje do Feldkircha, kjer so ga iz gori navedenih vzrokov aretirali.

Preliminarni mir z Avstrijo.

LDU. Amsterdam, 18. aprila. »Telegraaf« javlja iz Pariza: Preliminarni mir z Avstrijo se bo sklenil takoj po podpisu pogodbe z Nemčijo. Kakor se pričakuje, bo to pred koncem meseca.

Koroška fronta.

LDU. Ljubljana, 19. aprila. Uradno poročajo: 18. t. m. jutraj, kakor tudi ponoči na 19. t. m. smo pregnali v okolici Dobrove in Karbona nemške patrulje. Položaj drugače neizpremenjen.

Usoda Viljema.

LDU. Berlin, 18. aprila. (ČTU.) Iz Kopenhage poročajo: Po londonskih brzojavkah so aliranci sklenili prepustiti odločitev o usodi bivšega cesarja Viljema Wilsonu. Ne namerava se staviti Viljema pred sodišče. Wilson naj odloči, ali naj Viljem živi v bodoče v popolni svobodi ali naj se pošlje v prognanstvo.

Položaj na Dunaju.

LDU. Dunaj, 18. aprila. Na Dunaju je mir. Število mrtvih znaša pet. Javna poslopja straži narodna bramba.

Egipt in Turčija.

LDU. London, 18. aprila. Reuterjev urad javlja. Položaj v Egiptu je na zunaj miren. Boje se pa novih nemirov. Zato je 26. divizija kot ojačenje odšla iz Dobrudže v Egipt. V Turčiji je položaj zelo sumljiv. Boje se, da v kratkem zopet pride do masakrov v Armeniji. Angleži so zapustili Transkavkazijo, izvzemši Krasnovoda.

Odvetnik

Dr. Franjo Lipold

naznanja, da je otvoril svojo

:-: odvetniško pisarno :-:

v Mariboru, Freihaus ulica št. 2.

? Ali poznate slovensko
trgovino z mešanim bla-
gom in premogom ?

A. Vertnik

v Sodnijski ulici št. 17?

JOŽEF ULAGA

Maribor o. Dr., Tegetthoffova cesta 21

Manufakturno, kurentno in platneno blago

== Lastni izdelek odej in perila. ==

Gostilna pri „Brodu“ na Pobrežju.

Vsako nedeljo in praznik

koncert.

Izborno staro in novo bizeljsko vino lastnega pridelka.
Topla in mrzla jedila.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

T. J. Balon.

Plavina (Druck) K 16—22 meter
Klot črn 120 cm „ 35— „
Perkalinc (Köper) „ 22— „
Cefirje „ 18—22 „
Platno pisano (Oxford) „ 18—22 „
Glavni robci po „ 17.50
Hlače iz caiga po „ 40—
Obleke za ključavničarje po „ 65—
Predpasniki po 4, 5, 6, 13 in 17 kron
Ročne torbice po 3.80, 5.50, 7.50 „
Metle (rižovke) „ 6.50, 7—, 7.30 „

ponuja

Komisijsko skladišče Alojz Gniusek

Maribor, Glavni trg. 6

Prvevrstno blago!

Fino izdelano in trpežno!

Grablje iz drinovega lesa

	nenasajene (čeljus-i)	nasajene
s 15 zobni kos . . .	K 2.20	K 3.20
s 17 „ „ . . .	K 2.40	K 3.50
s 20 „ „ . . .	K 2.50	K 3.80
s 24 „ „ . . .	K 2.90	K 4.40

Sita

1. iz žime za moko	9 col v premeru kos	K 12.—
	11 „ „	K 12.50
	12 „ „	K 13.—
	13 „ „	K 15.—
	14 „ „	K 17.—
	16 „ „	K 19.—

2. iz žice iste velikosti kos K 2.— ceneje

3. iz pocinjene žice za pasiranje

6 1/2 col v premeru kos	K 12.—
8 „ „	K 13.—
9 „ „	K 14.—
10 „ „	K 15.—

Škafi

za vodo iz klanega smrekovega lesa z železnimi obroči kos K 13.—, K 9.— in K 8.—.

Cambohi

okrogle košare za travo — iz lesa pletene — skupaj (velike, srednje, manjše) kos K 8.50.

Pri večjih naročilih **znaten** popust. — Povzetje — ali denar vnaprej.

Agentura in komisija

Slavko Farkaš

Lukavci, p. Križevci pri Ljutomeru.

NAZNANILO!

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem po dolgotrajni vojni zopet otvoril svojo

pekarno

v Mariboru, Tegetthoffova cesta 53

(nasproti Glavnega kolodvora).

Vsem cenj. odjemalcem se iskreno priporočam.

Franc Vaupotič

pek. mojster.

FRANC ŠKET

sedlar in lakirnik za vozove

Maribor, Cvetlična ul. 9.

se priporoča za
vsa taka dela.

**Zaloga poljedeljskih
strojev**

= Ivan Hajný =
Maribor

Tegetthoffova ulica št. 45

nasproti Glavnemu kolodvoru

priporoča k nujnemu nakupu splošne poljedeljske stroje kakor vitelne, mlatilnice, travniške brane, slamoreznice, trijerje ali žitne zbiralnike, žitne čistilne mline, drobilne mline za mletje žita manjše in večje vrste, močno pocinkane brzo-parilnice, črpalke, pluge i. t. d. Vzlic rastoče draginje splošnega materiala ter visokih delavskih mezd bodo stroji še dražji, vsled tega se vsakemu posestniku toplo priporoča, da si nabavi pravočasno potrebne stroje. Na vprašanja se točno odgovarja. Postrežba solidna.

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

sprejema hranilne vloge na knjižice ter naložbe v tekočem računu.

Posojila

daje na osebni in hipotečni kredit.

Otvorja kredite

trgovcem in obrtnikom po ugodnih pogojih.

Uradije za stranke vsak predpoldan od 8. do 12. ure, izvzemši nedelje in praznikov.

Rezervni zaklad

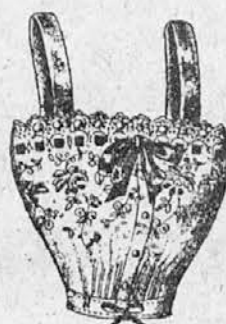
okroglo pol milijona kron, upravno leto osemindeseto.

SPECIJALNA TRGOVINA
UR, ZLATNINE IN BRI-
LJANTOV

FRANJO BUREŠ

MARIBOR

- TEGETTHOFFOVA CESTA -

Vojaške čepice

bojne čepice (sajkače), epolette zlate in srebrne, baržun v prepisanih barvah, kokarde za častnike v državni barvi SHS in kokarde za moštvo SHS, srbske rosete (zvezde), različne borte po predpisih. Zaloga perila za dame, steznikov in moderčkov.

Zaloga svile za obleke in bluže.

Uzorci na razpolago.

Zaloga perilnega blaga, cefirja, plavine, platno, kambrika, volnenega blaga in različnih batistov prodaja na drobno in debelo

M. Bidouc

Maribor

Tegetthoffova cesta št. 28

Nova manufakturna trgovina!

Cenjen. občinstvu naznanjam, da sem zopet otvoril svojo

manufakturno trgovino

Dobil sem blago iz inozemstva, s katerim bom mogel zadostiti vsem zahtevam.

Cene nižje nego drugje!

IVAN ŠOŠTARIČ

Maribor ob Dravi, Gosposka ulica 5

J. Božič, Maribor

Tegetthoffova cesta 34

Modni atelije za gospe in gospode. Naročila po meri se solidno in točno izvrše.

Vojaške uniforme se izgotovijo v najkrajšem času.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in dečke, kakor tudi vojaške čepice ter epolette.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

Centrala v Ljubljani

Delniška glavica 15.000.000 K

Rezervni fondi nad 4.000.000 K

Poslovalnica avstrijske razredne loterije

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice, tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača banka sama.

Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd. eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive. Daje trgovske kredite pod ugodnimi pogoji in predujme na vrednostne papirje in blago.

Izvršuje borzna naročila najkulantnije.

Restavracija „NARODNI DOM“

MARIBOR

≡ Imetnik: Gustav Stelcer. ≡

≡ Znana izborna domača kuhinja in prvovrstna vina. ≡

Specialiteta: Vino s Svečinske graščine.

Hotel in restavracija „UNION“

Maribor (preje „Erzherzog Johann“)

Prvi in **edini slovenski** hotel in restavracija. 40 tujskih sob, nanovo opremljena restavracija, **klubova soba** z glasovirjem.

Priznana najboljša domača kuhinja, prvovrstna vina in vsak dan sveže pivo.

Vsak večer ob šestih

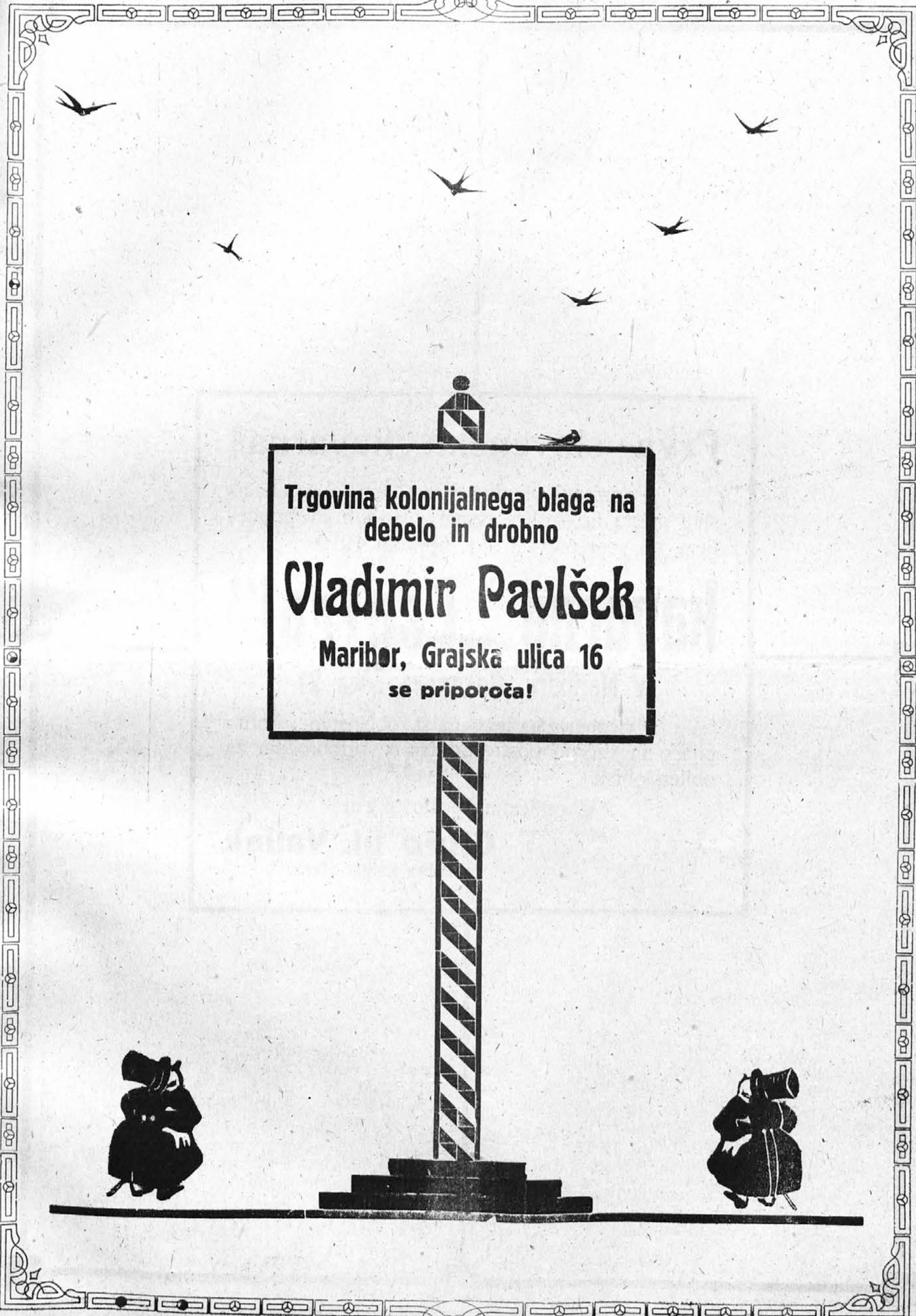
KONCERT

kapelnika in umetnika-čelista **Ed. Feršniga** in njegovega kvarteta. Brez vstopnine in brez pobiranja.

Za obisk se priporočata

C. in R. Tratnik.

Trgovina kolonijalnega blaga na
debelo in drobno

Vladimir Pavlšek

Maribor, Grajska ulica 16
se priporoča!

Prva slovenska kavarna!

Podpisani uljudno naznanjam cenj. občinstvu mesta in okolice, vsem znancem in prijateljem, da sem prevzel s 1. aprilom 1919

kavarno „Central“

v Mariboru, Gosposka ulica 21

Obenem zagotavljam sl. občinstvu izbornopijačo in vzorno postrežbo ter se priporočam za obilen obisk.

Z odličnim spoštovanjem

Gjuro pl. Valjak

lastnik kavarne „Central“.

Slovensko trgovsko in obrtno društvo v Mariboru

opozarja na sledeče slovenske trgovine in obrti, ki se dosedaj nahajajo v Mariboru.

Tovarne.

Opekarna za zidno in strešno opeko v Račjem.

K. R. Ježek, podružnica tovarne kmetijskih strojev, Blansko, v Melju.

Tiskarna.

Tiskarna sv. Cirila, Koroška cesta št. 5.

Denarni zavodi.

Posojilnica v Narodnem domu, Nagy ulica.

Podružnica ljubljanske kreditne banke, Gosposka ulica.

Spodnještajerska ljudska posojilnica, Stolna ulica 6.

Delavska stavbena zadruga „Dom“ v Narodnem domu.

TRGOVINE.

Rezno blago.

Šoštarič Ivan, modna trgovina, Gosposka ulica 5.

Bidouc M., modna trgovina, Tegetthoffova cesta.

Izgotovljene obleke.

Božič Ignac (za moške in fante), Tegetthoffova cesta 34.

Papir in knjige.

Weixl Vilko, šolske in leposlovne knjige, ter veletrgovina za papir in šolske potrebščine, Glavni trg 22.

Tiskarna sv. Cirila, papir, molitvenike, rožne vence in podobe, Koroška cesta 5.

Weixl Ivanka, papir in šolske potrebščine, Gosposka ulica 33.

Ure in zlatnine.

Bureš Franjo (prodaja ter popravila), Tegetthoffova cesta 39.

Stojec Lovro (prodaja ter popravila, gramofoni), Tegetthoffova cesta 30.

Galanterija.

Letonija Matija (v zalogi vse drobnarije), Tegetthoffova cesta 23.

Očala.

Bureš Franjo (prodaja in poprava), Tegetthoffova cesta 39.

Štampilije.

Za tovarno A. Černe v Ljubljani sprejemajo naročila: V. Weixl, I. Weixl in Cirilova tiskarna.

Kolonijalno blago, jestvine in semena.

Berdajs Vilko (semena), Zofijin trg (v gradu).

Vertnik A., Sodnijska ulica 17.

Šerec Josip, Tegetthoffova cesta 57.

Pavšek Vladimir, Grajska ulica 16.

Glaser Katarina (poprej Felber), Dravska ulica (pod mostom).

Verstovšek H., Franc Jožefova cesta 31.

Ivanuš A. (jestvine), Glavni trg 21.

Hrovatič A., v Studencih, Okrajna cesta 47.

Dergas Josip, Koroška cesta 48.

Slaščičarna.

Kosér Milan, Gosposka ulica 2 (otvori 1. maja 1919).

Agenture ter zastopstva.

Vidovič Franjo, import ter eksport, Cvetlična ulica 15.

Sert Ferdo, agentura, Koroška cesta 21.

Stadler Martin, agentura, Bismarckova cesta 17.

Gnuišek Alojz, agentura, Glavni trg 6.

A. Šmid in drug, agentura, Viktrinjska ulica 13.

Has Anton, agentura, Schillerjeva ulica 10.

Drva in premog.

Horvat Franjo, Grajska ulica 10.

Vertnik A., Sodnijska ulica 17.

Časniki in anonce.

Majer Franjo (naročila na liste in oglase) v Narodnem domu.

Reklama in propaganda.

Voršič Franjo (Union propaganda za oglase, reklamo in pojasnila), Urbanska ulica.

Zavarovalnica.

«Croatija», jugoslovanska zavarovalna zadruga v Zagrebu. Glavno zastopstvo: Sert Ferdo, Koroška cesta 21.

Tobakarne.

Slanič M., specialna tobakarna, Grajska ulica.

Nerat Franjo, Franc Jožefova cesta 36.

Lenart Ana, Gosposka ulica (preje Mahalka).

OBRTI.

Stavbeniki.

Spes Franjo in sin, stavbeni podjetnik in tesarski mojster, Tržaška cesta 11.

Sonenwald Jakob, zidarski mojster, Pobrežje, Pokopališka ulica 6.

Lešnik Anton, studenčni mojster, v Studencih, Limbuška cesta 14.

Časar Franjo, cementni izdelki, Tržaška cesta 199.

Pasarji in pozlatarji.

Tratnik Dragotin, pasar in srebrinar (specialist za cerkveno orodje in posode), Župnijska ulica 3.

Zoratti Alojz, pozlatar, Schmidererjeva ulica.

Kiparji.

Sojč Ivan (lesni izdelki ter pozlačenje), Reiterjeva ulica 26.

Bandažisti in rokavičarji.

Podgoršek Franjo (izdelovanje in prodaja), Grajska ulica.

Slikarji in pleskarji.

Horvat Franjo (cerkveni in dekoracijski slikar), Grajska ulica 10.

Kramberger Josip, (sobni slikar in pleskar), Tržaška cesta 4.

Vaupotič Anton (slikar in pleskar), Mozartova ulica 15.

Mizarji.

Povak Rudolf, za stavbo in pohištvo, Tegetthoffov trg 3.

Volčič Jožef, za stavbo in pohištvo, Grajska ulica.

Rojko Alojz, za stavbo in pohištvo, Kasarnova ulica 8.

Steklar.

Jan Dežman, Kazino ulica 6.

Brivci.Gredlić Juro (vlasuljar), Tegetthoff-ova cesta.
Novšak Josip, Magdalenski trg 9, pri mostu.**Krojači.**Božič Ignac (za dame in gospode in uniforme), Tegetthoff. cesta 34.
Vezjak Jakob, Koroška cesta 41.
Štumberger Ivan, Meljska ulica 1.**Čevlarji.**Skalé Florijan (v zalogi tudi izgotovljeno obuvalo), Viktrinjska ulica 13.
Trošt Anton, Mlinska ulica 29.
Golob Franjo, Cvetlična ulica 9.
Šenk Viktor, Lenaujeva ulica 12.**Pekarna.**

Vaupotič Franjo, Tegetthoff. cesta 53.

Fotograf.

Dolenc Franjo (dela začasno še brez ateljeja), Grajska ulica 26.

Knjigoveznica.

Weixl Vilko, veletrgovina (lastna knjigoveznica).

Tehtnica.

Žnidar Franjo, (fini kovač vseh vrst tehtnic), Pobreška cesta 3 in Tržaška cesta 11.

Sedlar.

Šket Franjo, sedlar ter lakirnik za vozove, Cvetlična ulica 3.

Ubiratelj glasovirjev.

Završnik Franjo, Krihuberj. cesta 26.

Šivilji.Jeglič Leopoldina, Koroška cesta 42.
Cvetko Marija, v Studencih, Cesar-ska cesta 6.**Ključavničarji.**Jos. Marolt, Studenci, Šosteričeva ulica 3.
Babič Ferdo, Floserjeva ulica 3.**Strugar.**

F. Kavur, Dravska ulica (pod novim mostom).

Kavarni.

«Central», lastnik D. Valjak, Gospo-ska ulica.

«Balkan», lastnik Franjo Hendler, Tegetthoffova cesta 36.

Gostilne.

Hotel «Union», lastnik C. Tratnik (40 sob za tujce), Grajska ulica.

Restavracija «Narodni dom», Kopa-liška ulica.

Gostilna J. Kirbiš, Viktrinjska ulica.

Gostilna «Wilson» M. Golec, Tegett-hoffova cesta.

Gostilna „Pri pošti“ M. Meden, Tegetthoffova cesta.

Gostilna Rapoc, Tržaška cesta.

Gostilna Vlahovič (Mali Belgrad), Studenci, Šosteričeva ulica 17.

Mesariji.

Jos. Kirbiš, Viktrinjska ulica.

Gselman Blaž (prodaja na Glavnem trgu), Nagy ulica.

VOZNI REDosebni vlakov na Južni železnici v Jugoslaviji
veljaven od 1. aprila 1919.**Maribor gl. kol.—Ljubljana gl. kol.**

3*	37	35a	39	843		4*	36	36a	42	854
5:42	5:35	10:13	4:30	1:25	Maribor	9:58	9:11	3:04	10:31	
6:01	6:21	11:04	5:06	2:14	Pragersko	9:39	8:40	2:33	9:58	
6:49	7:41	12:25	6:30		Celje	8:41	7:12	1:10	8:29	9:27
7:15	8:23	1:14	7:15		Zidamost	8:10	6:29	12:28	7:35	8:15
	10:15	2:51	8:54		Ljubljana		4:43	10:41	5:55	

Maribor gl. kol.—Gradec (Dunaj).

(Ko bode meja odprta.)

4*	34	40b	46	32		3*	35	61b	31	
10:03	5:23	1:10	6:29		Maribor gl. k.	5:37	7:53	12:23	6:46	
10:30	5:57	1:46	7:06	9:14	Spilje	5:13	7:01	11:52	6:14	
	8:00	3:15		11:37	Gradec		5:29	10:25	4:38	
	3:35			7:00	Dunaj		9:40		8:10	

Maribor gl. kol.—Ljutomer.

50	1801	52	1803			1802	51	1826	53	
5:38		4:47	5:29		Maribor	8:53	9:30		8:46	
6:05	6:13	5:19	6:56		Spilje	7:33	8:55	8:04	8:14	
	7:50		7:52		Radgona			6:47		
	8:46				Ljutomer	6:22		5:31		

Maribor gl. kol.—Velikovec (Sinčavas).

415	419					416	414			
5:05	3:29				Maribor	9:04	6:14			
7:44	5:20				Sp. Dravograd	7:26	4:35			
9:21	6:44				Velikovec-Sinčavas	6:10	3:16			

Opomba: Vlak štev. 3516 in 5154 je ekspresni vlak Bukarešta—Paris in vozi prvi vsako nedeljo in četrtek, drugi vsaki torek in petek. Potnikov ne sprejema.
Nočni čas je nakazan s črto pri minutah (11.59).
Vlak štev. 35 preide v Mariboru v vlak štev. 35a, vlak štev. 36a v Mariboru v vlak štev. 46, v Špilju v vlak štev. 32.